

GOVERNABILITAT I CONSOLIDACIÓ DE SISTEMES DEMOCRÀTICS: EL CAS PARAGUAIÀ

El diumenge 20 d'abril se celebraren eleccions generals al Paraguai. En aquest país tan poc conegut, el Partido Colorado portava 61 anys en el poder, funest rècord històric en el context de les ja extintes dictadures llatinoamericanes.

He treballat dues setmanes com a Observador Internacional en aquests comicis formant part d'un contingent humà de més de 300 persones. El meu vincle amb aquest país ve de treballar des de l'any 1997 al 2001 en diferents projectes de cooperació en el departament de Canindeyú. El viatge d'observació necessità l'acreditació que el Tribunal de Justícia Electoral paraguaià em facilità, amb el suport nominal de la Direcció General de Cooperació del Govern de les Illes Balears.

La cooperació internacional pot ajudar a consolidar processos democràtics legítims

La dictadura militar de Stroessner –fins al 1989– deixa veure avui els seus fruits lamentables. Els privilegis heretats i blindats es reflecteixen en el fet que l'1% de la població és propietària de més del 77% de les terres, amb la qual cosa el Paraguai és el quart país del planeta amb una major i asimètrica distribució de les seves terres. Un milió de perso-

Un dels humils *puestos de comando* del Movimiento Popular Tekojoja (*unitat* en guaraní) a Asunción, gràcies al qual s'ha pogut vehicular el canvi polític al Paraguai. Ser humils no significa no poder somniar, ser decidits i estratègics fa que allò que semblava impossible s'hagi fet possible.

Votant sota el sol en el col·legi electoral de Lambaré (Asunción). La jornada electoral fou massiva, amb una participació històrica, superior al 65%.

La festa improvisada als carrers d'Asunción el diumenge 20 d'abril el Paraguai s'alliberà. L'acte durà fins a altes hores de la nit i va acabar amb el triomf de Lugo.

nes són analfabetes funcionals i només 4 de cada 10 joves cursa l'educació secundària. Anualment moren 400 persones a conseqüència dels agrotòxics que utilitzen les empreses de soja transgènica. Aquest tipus d'agricultura intensiva provoca a tot Llatinoamèrica l'èxode rural cap a zones urbanes, altera el territori, el depreda i ofega estructuralment les unitats pageses més vulnerables.

El treball d'observació va servir per limitar els casos de frau, enfortí el control ciutadà sobre els comicis i ha acabat en una victòria d'un multipartit format per moviments socials, pagesos, sindicalistes i indígenes, fet que ha generat una esperança inusitada en el país guaraní. La tasca no és fàcil,

Resumint: aquesta experiència sobre el terreny m'ha permès comprovar que el paper de la cooperació pot ser ambivalent segons com s'analitzi el paper de les empreses i la connivència amb els poders reals. Per això hi ha diverses directrius que cal definir: ajudar no sols és transferir fons i donar suport a projectes, és materialitzar un paper actiu del costat de les víctimes del sistema global. Conceptualitzar aquest debat en la cooperació és fonamental per a la seva utilitat. Cal evitar que sigui una mera designació percentual de pressupostos. El cas paraguaià és un símptoma inequívoc del fet que quan l'interès d'uns quants preval davant la majoria es generen canvis, i molta gent no es resigna a la misèria, les persones continuen lluitant pels seus drets.

A l'Amèrica del Sud, l'agroexportació de soja transgènica per a pinsos va depredant el territori i ofegant estructuralment les unitats pageses més vulnerables

i així ho manifesten els mitjans de comunicació, els agents socials i els diferents membres del multipartit electe. Amb la ratificació de la voluntat popular dels comicis paraguaians la totalitat de països en l'òrbita del Mercosur tenen governs de centreesquerra: l'Argentina, el Brasil, el Paraguai i l'Uruguai, Xile, Bolívia, Veneçuela i l'Equador. Aquesta conjuntura pot redibuixar i frenar la depredació que nombrosos interessos estrangers apliquen des de fa anys i que soscaven drets fonamentals de la població local, en nom de la llibertat econòmica. Els privilegiats pel clientelisme estan nerviosos i la seva impunitat en escac. Els propers mesos el gabinet de Fernando Lugo definirà un nou marc social per al país de la terra roja.

La cooperació internacional pot tenir un paper actiu en els processos de governabilitat i d'aquesta manera col·laborar a consolidar processos democràtics legítims. Els processos de globalització econòmica neoliberal produeixen pobresa i això no pot obviar-se. Els moviments socials respiren esperança, i les actuacions en matèria de cooperació no han d'oblidar que hi ha una connexió directa entre les estratègies empresarials mundials i la misèria a la qual se sotmet les poblacions.

Marc Masmiquel Mendiara
Cooperant i Observador Internacional Nou Sud
<http://nousud.blogspot.com>

rrers d'Asunción. El 20 d'a-
emoció i la cridòria es pro-
le la matinada per celebrar

Empreses estrangeres esgoten el que era selva i acaba-
ben amb la fertilitat del sòl. L'explotació amb soja trans-
gènica als departaments orientals del país produeix
centenars de morts anuals per agrotòxics i expulsions
pageses mitjançant pràctiques paramilitars.

El líder camperol Diosnel Saldívar, de la Comisión de
Desarrollo Comunitario Santo Domingo, en el departa-
ment de Canindeyú, davant d'un camp arrasat i sem-
brat amb soja que creix per ser exportada i transforma-
da en pinso per a bestiar. La soja només es grava
aranzelàriament l'1%, per la qual cosa el Paraguai, que
hi posa el territori, perd la sobirania alimentària i la
riquesa natural.